

NEMZETKÖZI KONFERENCIA – BUDAPEST 2014

DR. SZABÓ IVÁN
irodavezető ügyvéd,
Dr. Szabó Iván Ügyvédi Iroda

2014. szeptember 8-án a Dr. Szabó Iván Ügyvédi Iroda³ szervezésében nemzetközi konferenciára került sor a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében „Integráció a hatékonyabb víziközmű-szolgáltatásért: állami vagy önkormányzati szolgáltató?” címmel.

A téma különös aktualitását a konferencia előtt néhány héttel megjelent kormányhatározat adta, amely egy kizárólagos állami tulajdonban álló holdingtársaság létrehozását tűzte ki célul, jelentős lépést téve ezzel a nonprofit alapú ivóvíz-szolgáltatás irányába.

A rendezvény iránti fokozott érdeklődést jellemezte, hogy néhány nappal a konferencia meghirdetését követően valamennyi jelentkezésre fenntartott hely betelt, valamint az, hogy nem csak Magyarországról érkeztek az esemény iránt érdeklődő szakemberek.

A konferencia előadói voltak Dr. Daoiz Uriarte uruguayi parlamenti képviselő, a Montevideói Egyetem Jogi Karának dékánja, az OSE (Uruguayi Állami Vízmű) korábbi alelnöke; Dr. Monica García Quesada, a Free University of Brussels kutatója, az UNESCO Vízjogi Tudományos Központjának tiszteletbeli tagja; Dr. Szalóki Szilvia, a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal közszolgáltatásokért felelős elnökhelyettese, valamint Dr. Szabó Iván ügyvéd, a Magyar Víziközmű Szövetség Vízipari Tagozat Vezetőségének elnöke, a víziközmű-szolgáltatási ágazat kiemelkedő szakértője.

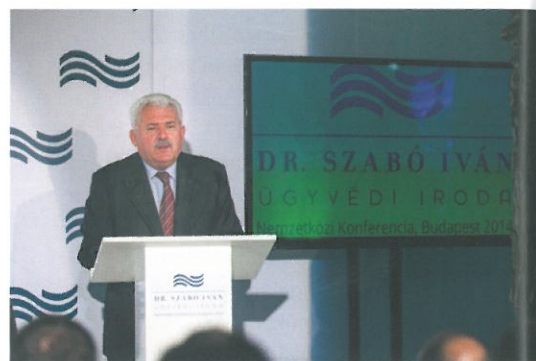
A konferencia kezdetén köszöntőt mondott Dr. Fónagy János, a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium parlamenti államtitkára, aki elmondta, hogy a kormány továbbra is stratégiai fontosságú területként tekint a víziközmű-szolgáltatási szektorra, valamint kiemelte a szektor eredményeit a rezsicsökkentés végrehajtásában.

Jelen cikk az előadások anyagait kívánja röviden összefoglalni oly módon, hogy a szélesebb közönség, a téma iránt érdeklődők is átfogó és valós képet kaphassanak a

víziközmű-szolgáltatási szektor átalakítását célzó törekvések megalapozottságával, valamint a víziközmű-törvény hatálybalépése óta végbe ment integrációval kapcsolatosan.

Elsőként Dr. Mónica García Quesada tartotta meg előadását „Vízszolgáltatás az EU-ban: modellek és példák” címmel.

Dr. Mónica García Quesada az általa prezentált előadás keretében elmondta, hogy az európai vízügyi szabályozás fejlődéstörténetében három fő időszak különíthető el. Az első az 1973-tól 1986-ig terjedő időszak, amikor megfogalmazódtak a vízszennyezés kontrollálásával kapcsolatos legfőbb javaslatok, valamint kitűzték a közös piac létrehozásának célját. A második az 1986 és 2000 közötti korszak. Az 1986-ban elfogadott Egységes Európai Okmány (EEO) kimondta, hogy a környezet minőségének megőrzése, védelme és javítása, az emberi egészség védelméhez való hozzájárulás, valamint a természeti erőforrások körültekintő és ésszerű hasznosításának biztosítása is a közösség feladatai közé tartozik. Az EEO kimondja, hogy a közösség a környezetvédelem terén csak akkor lép fel, ha az adott intézkedés közösségi szinten hatékonyabban megvalósítható, mint a tagállamok szintjén (szubszidiaritás). A harmadik korszak a 2000-től napjainkig tartó időszak, a Víz Keretirányelv megalkotásával együtt, amely meghatározza a vízpolitika terén a tagállami jogalkotás irányait, valamint közös ütemtervet határoz meg a tagállamok számára az irányelvben foglalt feladatok végrehajtására.

Dr. Fónagy János államtitkár úr köszöntötte a konferencia résztvevőit

Szabályozási modellek

Európában a vízszolgáltatás terén az egyes országok szabályozási modelljei három fő csoportra oszthatók: (i) szabályozó ügynökség modell; (ii) közigazgatási szerződés modell; (iii) önszabályozó modell.

A szabályozó ügynökség modell Angliában és Skóciában alakult ki, ahol jelenleg egyetlen köztulajdonban álló vízműtársaság látja el a víziközmű-szolgáltatást. Lényege, hogy az állam a jogszabályokon keresztül meghatározza az általános szabályozási célokat és kereteket, ezen belül pedig a szolgáltatóknak meg kell felelniük a kormány által felügyelt Környezetvédelmi Ügynökség, Ivóvíz Felügyelőség (Drinking Water Inspectorate) és a Vízszolgáltatások Hivatala (Office of Water Services) által meghatározott szigorú környezetvédelmi, vízminőségi és szolgáltatási standardoknak. A szolgáltatás árának meghatározása akként történik, hogy a Vízszolgáltatások Hivatala meghatározza a vízszolgáltatás maximális díját, amelyet egy kifejezetten erre hivatott közlönyben tesz közzé. A szolgáltatók jogosultak a maximum szolgáltatási ár figyelembevételével mellett meghatározni szolgáltatásaik díját, amelyet azonban az alkalmazás előtt minden esetben jóvá kell hagynia a Vízszolgáltatások Hivatalának. A Vízszolgáltatások Hivatala továbbá jogosult bírság kiszabására is,

A konferencia előadói

amennyiben a szolgáltató nem tartja be a meghatározott standardokat.

A közigazgatási szerződéses modell Spanyolországban, Franciaországban és Olaszországban alakult ki legtisztább formában. Ebben az esetben az egyes települések – ezen belül is a helyi önkormányzatok – felelősek a víziközmű-szolgáltatás biztosításáért. Ezen kötelezettségüknek a helyi önkormányzatok köztulajdonban vagy magántulajdonban lévő víziközmű-szolgáltató társaságokkal megkötött kétoldalú szerződések útján tesznek eleget. A szerződésekben a felek szabadon állapítják meg a szolgáltatás feltételeit, amelyeknek csak a jogszabályokban meghatározott minimumfeltételeknek kell megfelelniük.

Az önszabályozó modell legjobb példája Hollandia, ahol a szolgáltatással kapcsolatos feladatok a helyi önkormányzatok és regionális hatóságok, valamint a kormány és az ún. vízügyi tanácsok között oszlanak meg vertikálisan. A szolgáltatást pedig tíz víziközmű-szolgáltató társaság látja el, amelyekben a szolgáltatási területen lévő önkormányzatok és hatóságok fenntartanak bizonyos részesedéseket és menedzsmentjogokat, ami megkönnyíti a szolgáltatási színvonal és az árak szigorú ellenőrzését.

Összegzésként megállapítható, hogy az egyes országokban működő szabályozási modellek a helyi politikai érdekeknek megfele-

lően fejlődtek ki mai formájukba, ezért egy-egy adott országban kialakult szabályozási modelt meglehetősen nehéz egy másik országba teljes mértékben átültetni.

Dr. Daoiz Uriarte, az uruguayi víziközmű-szektor kiemelkedő alakja

Dr. Monica García Quesada előadását Dr. Daoiz Uriarte „Vízügyi jog, Állam és Demokrácia” című előadása követte. A professzor úr előadása kezdetén elmondta, hogy a víziközmű-szolgáltatás helyzete nagyon hasonlóan alakult Uruguayban, mint Magyarországon, hiszen egészen 1990-ig az Uruguayi Állami Vízmű (OSE) nemzeti tulajdonban volt. Ezt követően kezdődött meg egy privatizációs időszak, amely egészen 2000-ig tartott, és amelynek eredményeként az ország turisztikailag legfrekvenciáltabb

részére koncessziós jogokat adtak el külföldi befektetőknek. A befektetők által ígért 250 millió dolláros befektetésből nem valósult meg semmi, a szolgáltatási árak azonban megnöttek, az ellátásbiztonság pedig nagymértékben csökkent. Mindez hatalmas társadalmi elégedetlenséget váltott ki a lakosság körében. A civil társadalom szintjén megindult egy kezdeményezés annak érdekében, hogy az ország vízellátását és vízkészletét veszélyeztető privatizációs folyamatot alkotmányreformmal szüntessék meg. A civil kezdeményezés sikeresnek bizonyult, és eredményeként született meg az uruguayi alkotmány 47. cikke. E cikk kimondta, hogy (i) az ivóvízhez és a szennyvíz-eltávolításhoz való jog alapvető emberi jog; (ii) e szolgáltatásokat közvetlenül az állam köteles ellátni; (iii) a szociális érdekeknek e körben meg kell előznie a gazdasági érdekeket; (iv) a civil társadalomnak részt kell vennie a vízgazdálkodás irányításában annak érdekében, hogy ez az erőforrás a jövő nemzedék számára is megőrizhető legyen.

A fentiek alapján az OSE 2005-ben megkezdte a reprivatizációs folyamatot, ami 2010-ben ért véget sikeresen, és amelynek eredményeként az OSE lett az egyetlen víziközmű-szolgáltató az országban. Ezzel együtt egyéb reformokat is végrehajtottak: létrejött egy kormányzati szerv a civil társadalom, a

Dr. Szalóki Szilvia elnökhelyettes asszony

szakszervezetek és szociális szervezetek részvételével, amelynek feladata a mindenkorinak kormányzatnak történő tanácsadás a vízpolitika terén. Új díjképzési elvet vezettek be, miszerint annál többet fizet a fogyasztó, minél több vizet használ el, ezzel is ösztönözve a háztartásokat a környezettudatos vízhasználatra.

Az Uruguayban uralkodó közelfogás szerint a szabadpiac, illetve a szabadpiaci gondolkodás nem valósulhat meg a víziközmű-szolgáltatásban, mivel a fogyasztóknak valójában nincs választásuk a tekintetben, hogy kitől vegyék igénybe a szolgáltatást. Az állam célja az emberi jogok biztosítása, ami egyben az ivóvízhez és a szennyvíz-elvezetéshez való hozzáférés biztosítását is jelenti. Az államnak a víziközmű-szolgáltatást nonprofit módon, alacsony szolgáltatási díj ellenében kell biztosítania annak érdekében, hogy az mindenki számára elérhető legyen szociális vagy gazdasági helyzetre való tekintet nélkül, ez pedig piaci körülmények között lehetetlen feladat, hiszen elég csak a falvak és városok vagy a domborzati viszonyok közötti különbségekre gondolni, amely körülmények mind kihatással vannak a szolgáltatás árára.

Fontos eredmény, hogy Uruguay után immár az ENSZ Közgyűlése 64/212 Határozatával szintén elismerte, hogy az ivóvízhez és a szennyvízelvezetéshez való jog emberi jog.

Az előadást követően Dr. Szalóki Szilvia a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (Hivatal) szemszögéből értékelte a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény (Vksztv.) hatálybalépése óta a víziközmű-szektorban mind ez idáig végbement integrációs folyamatot.

Az elnökhelyettes asszony elmondta, hogy a Vksztv. hatálybalépését megelőzően mintegy 410 víziközmű-szolgáltató működött Magyarországon különböző gazdálkodási formában, eltérő gazdasági és pénzügyi háttérrel. Ezek

a szolgáltatók változatos szerződési formában végeztek víziközmű-szolgáltatási tevékenységet. A nem optimális üzemméret műszaki és gazdaságossági hatékonysági problémákat okozott. Az elaprózódott piaci szerkezet és az egységes árazási elvek hiánya miatt a szolgáltatók díjai között jelentős különbségek alakultak ki.

Ilyen környezetben lépett hatályba 2011. december 31-én a Vksztv., amelynek már a megjelenése

is integrációt ösztönző tényező volt. A Vksztv. még az Országgyűlés elé sem került, amikor már elindultak az integrációs folyamatok. Az ország különböző területein a felhasználói egyenértéket biztosan nem teljesítő víziközmű-szolgáltatók megkezdtek az együttműködési tárgyalásokat annak érdekében, hogy ne kerüljenek valamelyik állami regionális vagy nagy megyei víziközmű-szolgáltató vonzáskörébe. Ezt igazolja, hogy a törvény hatálybalépését követően 2012 közepére 373-ra csökkent a szolgáltatók száma. A piaci fragmentációt igazolta az is, hogy a 373 szolgáltató közül a 33 legnagyobb látta el a felhasználók 84,5%-át.

Az integráció legfőbb eszköze azonban a víziközmű-szolgáltatói működési engedély megszerzésére vonatkozó törvényi kötelezettség volt. Az engedélyezési eljárások lefolytatását a Vksztv. a Hivatal hatáskörébe utalta. 2013. május 31-ét követően a víziközmű-szolgáltatói tevékenységet folytatni kívánó gazdasági társaságnak működési engedélyt kellett kérnie a Hivaltól, amely az engedélyezési eljárás lefolytatása során ellenőrizte a Vksztv.-ben és a Vhr.-ben foglalt feltételek teljesülését (műszaki alkalmasság, a működés pénzügyi és környezeti fenntarthatósága).

A Vksztv.-ben foglalt határidőig 84 szolgáltató nyújtott be működési engedély iránti kérelmet. A 6 hónapos ügyintézési határidő a hiánypótlási felhívások és egyéb, a tényállás tisztázását előmozdító eljárási tevékenységek miatt több esetben meghosszabbodott. 2014. január 21-ig összesen 46 szolgáltató kapott működési engedélyt, majd 2014 tavaszán még további egy szolgáltató. Az országban a víziközmű-szolgáltatók száma így 47-re csökkent. Az engedéllyel rendelkezők közül 35 cég érte el a 150 ezer felhasználói egyenértéket (FE), 4 cég 100 ezer és 150 ezer FE között, 8 pedig 100 ezer FE alatti értékkel rendelkezik. Mindezekből lát-

ható, hogy 8 cégnek az év végéig integrálódnia kell. Erre sor kerülhet összeolvadással vagy másik cégbe történő beolvadással is. Amennyiben év végéig a 100 ezer FE értéket nem érik el ezek a szolgáltatók, a Hivatal azok engedélyét visszavonja, és közérdekű üzemeltetőt jelöl ki az érintett területre.

Az integráció sikere ugyanakkor nem csak a szolgáltatók számának csökkenésében mérhető le. Számos önkormányzat új üzemeltetési szerződést kötött a nagyobb szolgáltatókkal, így a régi, elavultnak mondható szerződések hatályukat veszítették, és helyettük új bérleti-üzemeltetési vagy vagyongazdálkodási szerződések jöttek létre a Hivatal által jóváhagyott tartalommal. A Hivatal az ellenőrzési tevékenység során az engedély nélküli víziközmű-szolgáltatást nyújtó társaságokat a további üzemeltetéstől eltiltotta, és az ellátási területre közérdekű üzemeltetőt jelölt ki egy engedéllyel rendelkező szolgáltatóval történő üzemeltetési szerződés megkötéséig.

Dr. Mónica García Quesada,
az UNESCO szakértője

Dr. Szalóki Szilvia az előadás végén kiemelte, hogy a Hivatal tapasztalata szerint jelentős a nemzetközi érdeklődés a víziközmű-szolgáltatási ágazatban bevezetett magyar szabályozás iránt. A Világbank Duna Programja keretében 2014 májusában Bécsben megtartott Danube Water Conference alatt egy önálló napot kapott a magyar vízügyi reform bemutatása. Emellett felkérték a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal szakembereit, hogy 2014 októberében Horvátországban, Zágrábban mutassák be a magyar víziközmű-törvényt és az integrációs folyamatot, valamint annak tapasztalatait. A Hivatal által véghezvitt integráció (engedélyezés) pedig mintaként szolgálhat azon országok számára, ahol az 1990-es évek magyar szabályozásához hasonló a helyzet.

Az előadások sorát Dr. Szabó Iván zárta, aki ezúttal „A magyar víziközmű-integráció múltja, jelene és jövője” címmel tartott előadást, és részleteiben elemezte az eddigi integrációs

Dr. Szabó Iván ügyvéd, a konferencia házigazdája

folyamatokat. Rövid történeti áttekintésként bemutatta a víziközmű-szektorban a rendszer-változáskor fennállt helyzetet és az azóta végbement folyamatokat.

Dr. Szabó Iván ezt követően az állami tulajdonú regionális víziközmű-társaságok integrációs szerepét emelte ki, amelyek kezdettől fogva élén jártak és jelenleg is élén járnak az integrációs folyamatban. Hangsúlyozta azt is,

hogy ezeknek a társaságoknak az integráció közvetlen veszteséggel jár, mert jellemzően a lerobbant és elhanyagolt rendszereket veszik át, ahol gyors rekonstrukció szükséges, és amelyeket más szolgáltatók nem vennének át azok állapota miatt. Az integrált szolgáltatóknál jellemzően az informatika és az infrastruktúra katasztrofális állapotban van vagy nem is létezik, továbbá sok helyen jellemző a túlfoglalkoztatottság. Mindezek ellenére az állami tulajdonban lévő szolgáltatóknál nem történt leépítés.

Nagy eredmény, hogy az integrált területek mindenhol lokális konfliktus nélkül olvadtak és olvadnak be a regionális víziközmű-társaságok ellátási területeibe. Ezzel együtt a szervezetség és a munkakultúra, az informatika kézzel foghatóan javult, a lakosságtól pozitív visszajelzések érkeznek a szolgáltatás színvonalának javulására és az ellátásbiztonság növekedésére vonatkozóan.

Dr. Szabó Iván kiemelte, hogy a regionális vízművek sikeresen megkötötték a közszolgáltatási szerződést a magyar állammal, és a nehézségek ellenére maradéktalanul végrehajtják a rezsicsökkentést, ebben a tekintetben az élén járnak. Az integráció által okozott nehézségeket pedig a tulajdonosi joggyakorló MNV Zrt. és a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium segítségével közös erővel, hatékonyan oldják meg.

Ügyvéd úr a víziközmű-szektor előtt álló jövőbeni feladatok meghatározásakor hangsúlyozta, hogy az elsődleges cél a rezsicsökkentés fenntartása és az egységes szolgáltatási ár bevezetése. Fontos feladat továbbá a víziközmű-hálózati rekonstrukciók mielőbbi végrehajtása, ami a Nemzeti Közműfejlesztési Terv keretében valósítható meg. Mindezek mellett továbbra is kiemelt figyelmet kell fordítani a fogyasztói jogok és érdekek hatékonyabb érvényesítésére.

HIRDETÉS

VÍZTEC VÍZTECHNOLÓGIAI ZRT.
A MAGYAR KOAGULÁNS GYÁRTÓ

Új központi vas(III)-klorid gyártó üzem építésén dolgozik a VízTEC

FeCl₃

A **vas(III)-klorid** a szennyvíztisztítás során foszforkicsapódáshoz, kénhidrogén-csökkentéshez, iszapvíztelenítéshez és az eleveniszap pehelyszerkezetének javításához használható fel.

Hamarosan zöld utat kaphat az első koaguláns gyártó üzem építése Kazincbarcikán. Az évi 60 ezer tonna kapacitású vas(III)-klorid gyár egységes környezethasználati engedély birtokában indulhat majd el várhatóan 2016 elején. A termék főleg exportra fog készülni, és vasúton fogja elhagyni a vegyianyag előállító központot. Így érkezik majd a VízTEC balatonfűzfői és téglási üremeibe is, ahol alapanyagként részt vesz a **PIRAL** termékek előállításában is. Ezeken a meglévő gyártóhelyeken a jövőben egyre nagyobb szerepet kap majd az innovatív, speciális összetételű és hatásmechanizmusú vízkezelőszerek fejlesztése és összekeverése.

A **vas(III)-klorid** oldat Kazincbarcikán a szinte high-technek minősülő technológiával, oxigén gázos oxidációval készül majd, illetve sósavnak és vaskloridnak ellenálló titánium hőcserélők feladata lesz biztosítani az EN 888, 1.típusnak megfelelő szintiszta vízkezelőanyag zökkenőmentes és folyamatos előállítását. A gyártó üzem felépítését sajáttőke, bankhitel és a 2015-től főleg a 100% hazai tulajdonban lévő kkv-k támogatására szánt kormányzati és uniós források felhasználásával kívánja finanszírozni a VízTEC új vezérigazgatója. **www.viztec.hu**